

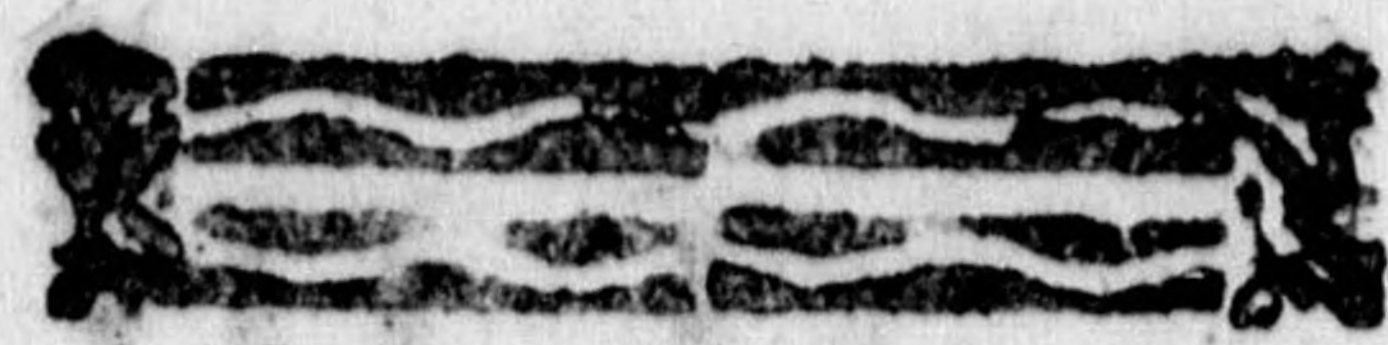

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉG
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szeredán 15. Juliusban 1789.

Különös Levelekből vett Hadi-Történetek.

MAndt. — „*Fejértemplomból* Juniusnak 30-dikán
költ Levelek erősítik; hogy az óltától fogva a'
Törökök Ujj-Palánkával által-ellenben a' *Rama* hegye-
in minden nap nagy sokosággal mutogatják magokat,
és tegnap azt tapasztalták; hogy ök ezen hegyekre
nehéz ágyukot költöztetnek-fel; melyre nézve a'
Pálfy, *Latterman* és a' *Harrakh* Vasas-serge a' ma-
gok Táborjokat *Ujj-Palánkához* közelébb mozdító-
ták. Az ellenséges Sereg; mely 27-dikben éppen *Szvi-*
titzáig jött; ott 2 Török-búzával és más életre tar-
tazó dolgokkal meg-terhelt hajóinkot el-fogta; és

egészzen a' *Sáska* hegyéig bé-jött. Feldm. Lásd. Her-
tzege *Valdek* Moldovából egészzen *Alibekig* ment az
ellenség' eleibe, és mi azt reményjük, hogy innen
minden óran fontos híreket hallunk. — *Méhadia* kö-
rül az ellenség még semminez nem fogott, talám
által-lattak, hogy itt nem sokra mehetnek, vala-
mig *Moldova* és *Ujj-Palánka* a' mi kezünkben lé-
szén, és mi nekik innen egész erővel ellent álha-
tunk; mert az *Ujj-Palánkánál* lévő *Sántzok* és föld
Várok a' *Dunán* való járását az ellenségnek meg-
akadályoztatják, és az ugy nevezett *Moldova* és
Alibek nevezetű *Palátszok* általmozzák *Almást* és
a' térhelyet, ugy hogy csak egy szerentsés ütkezet-
re-is kéntelenítettni fog az ellenség a' *Bánátból* me-
gint ki-költözni.

Zemlin 4-dik *Julius*. — „Ugy láttzik, hogy
Augustus előtt nálunk nem sok ujságok fognak tör-
ténni. A' *Belgrádiak* tsendességben vagynak; és
mi-is ezen ő mostani titkos tsendességjeket tsen-
dőségben szenvedjük. — *Serdáskier* *Abai* *Basának*
Sobátsra való ítése ellen jó rendelések tétettek.
A' *Hajókon* álló hidak, melyek innen a' napokban
Boliftze-felé költöztetettek vala, onnan *Sabáts*-felé
vitetettek, és a' *Belgrádiaknak* ellent-álló *Sántza*-
ink partyai-is 18 fontos golyóbisú ágyukkal spēkel-
tetnek. — A' *Serviai Szabad-seregnek* egy rélze a' *Bá-*
nátba való menetelre vala kélzen; de meg-állitta-
ték, és a' *Sabresi* környéken állapadott-meg. — A'
Szélső Helységek az egész határ-széleken tele vagy-
nak pusztító *Tolvajokkal*, kik nagy vigyázatot ki-
válnak — és — a' *Szabad-seregbéliek* közzül-is so-
kon ezekhez auták magokat. — Már egy darab

Időtől fogva a' Török szökevényeket nem bocsátják a' Száván keresztül, hanem ezek a' Szerbiai szélékre igazítottak, hol kenyér és pénz fizetés mellett dvlgot adnak nékiek; és ha ezen dolog nem fog ezeknek tettzeni, ugy csak otthon maradhatnak; mivel ebből ki-tettzik, hogy az Országban is dologtalan haszontalan lakólok lennének — henyélők — és Tolvajok nélkül pedig nem szükölködünk. — Kapitány *Petropolitznak*, ki nem régiben Levelet vitévala Belgrádba, a' mondatott a' Törököktől, hogy ő többég efféle dolgokba ne-jöne Belgrádba, ha a' fejit szereti; mert igen könnyen ott találja hagyni.

O. Grádiskából Juniusnak 22-dikén. — Serandlia Basa azokkal a' Lakásokkal, kik *Dubitza* felől a' mi határ-széleinken laknak, oly kegyetlenséggel bánt, hogy 6 Falukat egészen el-pusztítottván, azokat, kik magokat szaladással nem menthették, mind *Bányalukára* hordotta; és ötöt ezen szerentsétlenek közül a' Keresztények Kémjeinek gondolván, elevenen szegesztette-fel a' *Bányalukai* kapukra. — 18-dikban Feldmarsal B. *Laudon*, és Fegyvertármester *Rouvrois* ide érkezének, meg-kémlelék az egész Környéket, és B. *Laudon* *Ogutsányiba* vissza-tére. Azon időtől fogva minden nap kétszer vizsgálja-meg B. *Laudon* maga ezen Környéket. — A' m. hón. 26-dikán delutanni 4 órakor megint meg-érkezék Feldmarsal *Laudon* az Alsó-Városba, és azt parantsolá, hogy *Berbirtól* 600 lépésnyire egy hidat tsináljanak; mely meg-lévén, a' *Sindler* Brigadájával ezen a' hidon az ellenségnek ágyuzása között által-mene, és leg-ottan egy. hid-óraó *Sántznak* ásásához kezdetvén,

minekutánna 27-dikben ez-is kész lett volna, 10 ágyukkal rakaték-meg. Ezen által-menetelkor egy-néhány embereink el-esének és meg-sebefittetének; kik között vala a' *Nádasdi* Sergének Obestere *Draskotzi* Ur-is, kinek az ágyu-gollyóbis a' kalapját hordván-el, a' sebess-gollyóbis' szelétől lováról le-esék. Minthogy pedig ezen Obester Ur a' maga egész Sergének Lelke, tehát az ő el-esésének látásais az ő fegyveres népje között olly különös boszszú-állásra gyuladott érzékenységet okozott, hogy a' nép magának helyet alig talál vala; de midőn megláták, hogy az ő kedves vitéz Obesterek megint felkel, nem tudják vala mit tsináljanak örömeiben. Midőn ez *Feldm. Laudonnak* fülébe hatott volna, parantsolá, hogy az Obester Ur mutossa-meg magát a' maga meg-szomorodott Népének, és térjen vissza. Már ma az Obester Ur minden veszedelmén kívül vagyon, és mégyen a' maga Sergéhez. 26-dikban és 7-dikben a' tüzelő ostromhoz hozzákezdettének, 28-dikban *Berbirnek Bányaluka*-felől való kapui ölzve-lődöztetettének és hafzon vehetlenné tétettek. Ekkor az ellenség óltalmazó Serge az erdőkből ki-rohont a' reánk-való ütésre, és a' folyásában lévő dolgoknak akadályoztatására, és egyfzersmind a' Várbéli ellenség-is tüzel vala minden ágyuiból; de *Feldm. Laudon*, ki itt mindenütt személlyesen jelen vala, nem akara meg-ijedni, hanem ágyuztatni kezdetvén, az ellenséget el-hajtá, és a' munkát tovább-is folytatni parantsolá. Már most a' *Berbirben* lévő nép minden mozgó jószágát költözteti-ki a' Várból, és kétttség kívül két-fejű

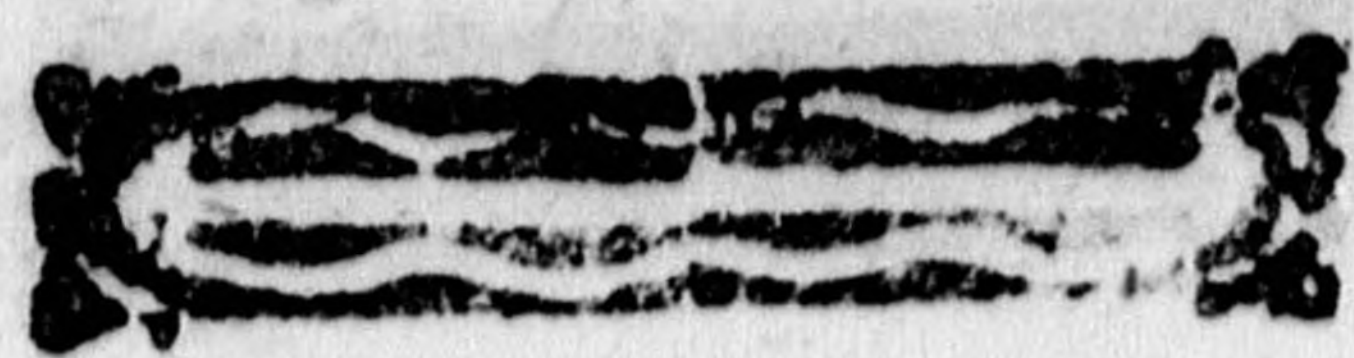
Safos Zászlók fognak addig *Berbirben* lobogni, míg ezen Levél Bétsbe érkezik, és a' Vár-örző nép többé szépen fel-nem kéretik, hanem minden más Vároknak például öszve-fog vagdaltatni.

Moldovából különös Levelek által azt a' Tudósítást vettük, hogy H. *Kóburg* egy nagy Sereg el-lenséget öszve-aprított volna; de lássuk innen a' Hadi-Tanátsból ki-adott Tudósításokat, mellyek ezek: (**)

„A' maga Táborával egészen *Paraváig* előmozdult H. *Kóburg*, Juninsnak 29-dikén ezt a' Tudósítást küldötte Bétsbe, hogy a' maga Hadi-sergeivel *Petruskánynál* álló Feldmarfal. Lajdináut Báró *Splényi* a' *Barkó* sergebéli Húszár Kapitánynak *Geringer* Urnak a' m. hón. 22-dikén azt a' parantsolatot adta, hogy a' *Kassinától* fogva *Kimpuráig* tartó környéket, és ha lehet tovább-is, vizsgálja-meg, és e' végre 100 Tsászár sergebéli Húzárokat ad melléje Kapitány *Podmanitzki* alatt őrizetül. Ezen Népség még ugyan azon nap meg-érkezék *Kassinához*, hól az Arnótok Májora *Delli-Bassa* 80 Arnótokkal áll vala, és ezt nagyobb erőségnek okáért maga mellé vévén, 23 dikben *Kimpuráig* ment, és valamint azon Helységet ugy az egész környéket fel-szagodozta és meg vizsgálta; azonban Kapitány *Geringer* egy nagy tetőről maga is a' környéket megtekinté. — Nem sokkal ezután azt a' hirt hozák az Arnótok, hogy 21 dikben estve 150 gyalag Törökök *Kimpurába* valának jövendők oly véggel, hogy a' *Parasztaktól* minden-féle eleségbéli dolgokat ki-préleljenek, de azonban 4 magokkal vitt sze-

kerekkel *Visontába* mentenek. *Geringer* Kapitány-ia a' *Visontai* Hegyekről némely ellenséges mozgást tapasztalt vala. El-küldék annak okáért a' Tsászárnak Húszár *Sergebéli* fő Hadnagy *Osterhubert* 20 Húszárokkal és 30 Arnótokkal oda, és a' többi Népet *Kimpuránói* edgyütt tartják vala. A' fő Hadnagy azon izenettel jöve-vissza, hogy a' *Viszonti* hegyen tapasztalt Török vigyázat az ő közelítésére leg-ottan el-szaladott, és a' több *Viszontában* volt ellenség-leg-ottan *Kakosába* indúlt. Erre azt a' parancsolatot veszi azon *Komondó*, hogy *Kimpurából* *Szuzitka* felé *Kakosába* induljan. Az út közben egy *Parasztot* fogtanak az Arnótak, ki meg-vallá, hogy egy Török *Bajraktár* 45 *Jantsárokkal*, tsak egy néhány órával ez-előtt, egy *Szuzika* mellett fekvő *Malomból* a' közelebb lévő erdőbe szállott ki. Erre az Arnótak *Májora* *Alli-Bassa* ki-kéri magának, hogy a' maga Népevel önként keresse-ki ezen ellenséget, és verekedhessék-meg vele. — Midőn már előre Kapitány *Podmániczki* a' maga *Komandóját* el osztotta, és a' *Szuzikai* Környéket és az egész erdőt meg-kémlelvén, 40 Húszárokat a' hátulról való általmra és vigyázatra el-állított volna, az Arnótok *Májora* *Sergének* felevel gyalog, felévet pedig lovan az erdőbe mégyen, és meg-találja a' *Bajraktárt* a' 45 *Jantsárokkal* egy mély gödörben, hol tsak edgyik felől lehet vala hozzájuk férni. Már ekkor a' *Major* *Dalli Bassa* 3 részekre osztotta vala a' maga Arnótjait, és ezekkel 3 felől kezdvén egy-egyben tüzetenni, 25 Törököt el-ejté, sokokat meg-lebentet, 3-mat el-fogott, és a' többi edgyen-

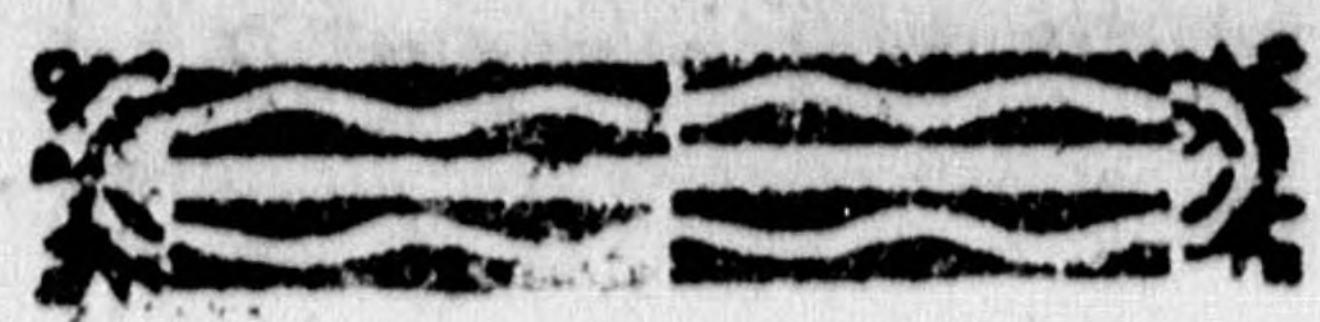
gyenként a' sűrű erdőbe szaladozván, lóháton lehetetlen vala őket tovább üldözni. A' mi részünkről is 1 Arnot el esett és egy ló; sok lovak, sőt a' Májoré-is meg-sebesítették. Ekkor a' mi Népünk minden-felől öszve-húzá magát, és a' hegyen keresztül *Manaster - Bralia*- felé visszaindulván, 23-dikra virradó étzaka a' Táborba meg-érkezék.

Báró Feldm. *Laudonnak* Juliusnak 4-dikén tett Tudósítása-szerint, már a' múlt hón. 27 dikén minden *Berbir*' ostromlására tartazó készülétek megtettének vala; sőt nem csak, hanem *Berbir* Várának *Bányaluka*-felől való falai, a' honnan mi-reánk ágyuzhatnak vala, és az itt lévő ágyuzó készülétek le-ágyuztattak és haszontalonnokká tétettek, a' *Száva*-vizének innetső partján készült Battériákról; azon-közben a' *Szávának* tulsó partyain épült Battériákról *Berbirnek* *Bányaluka*-felől való kapuja a' semmiségig öszve-lödöztetett és egyszer'smind a' jobb-felől álló *Bástya*-is nagyon meg-tsorbásítatott, éppen akkor, mikor a' mi Várunkból a' Bombikot és Gránátokat szorják vala *Berbirre* és az ezt óltalmazni kívánó készülétekre. — Az ellenség tüzétől ezen napon 2 embereink öletének-meg, és 9-en sebet kapának, kik között a' *Dátsmájzter* sergebéli Zászló-tartó *Orelli* Urnak-is egy ágyu-golyóbis el-vivé az edgyik lábát. — 28-dikban megint a' tűz valamennyire a' mi részünkről meg-szünvén, minden ostromra szolgáló dolgokhoz megint hozzákezdének, az ágyukot, hubitzákat, mazzarakot az előre ki-nézett helyekre rakák, (melly ekkori-munkának elé-beszéllése talám unalmas-is volna) mely

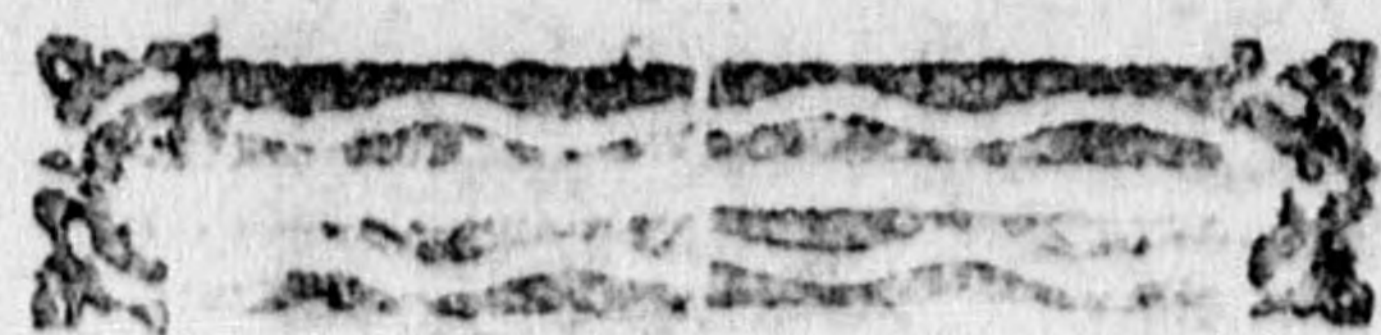
napon olly véghetetlen sok munkásaink között csak egyszem esett-el vagy sebesített-meg. — 29-dikben megint a' Battaériáknak és más ostromi dolgoknak készítéséhez kezdének ; északára kelve pedig egynéhány Kartáttsal égő tüzet, bombit, és tüzes koszorukat küldének az ellenségre, hogy ezeket az északai hadi-munkától megszüntetvén, alunni kényszerithessék. Ezen napon egy Tábori Átsunk és egy napzámasunk megsebesítetnek. — 30-dikban 400 katonáink és 200 napzámasaink megint munkához kezdvén, minthogy az ágyuzáshoz kezd a' Török munkásainkra, a' mi Battaériákról-is valamint a' mi Várunk fokáról és Bátyáiról elkezdődvén a' tűz, bombikat és tüzes koszorukat és gollyóbifokat hánynak vala az ellenségre, mellyek Berbirben azon észak egész virrattig tartó gyuladást okozának. Az ellenség tüze által ezen napon-is egynéhány dolgozó katonáink és Napzámosaink megsebesítetnek, és 1 napzámos agyon löveték. — Juliusnak 1. napján 600 katona dolgozásaink között a' föld-ásó Seregbéli Hadnagy *Visoda*, más két köz-emberekkel együtt megsebesíteték, és 2 embereink agyon lövetének. Ugyan ezen napon a' *Verbáska* vize mellett a' már 30-dik Juniusban elkezdett munkának folytatásában. A' Grádiskai Seregbéli Fő Hadnagy *Meikirkh* Ur 4-ed magával megsebesítetnek, és egy napzámos halálra löveték. — Midőnlátnák a' Törökök, hogy a' miéink a' munkával csak nem egész tökéletességre mennének, éjjel nappal tüzelni kezdének, és a' mi munkásainkra Kartáttsal lödözének, melyre a' miéink is tüzet lobbantván, minden Battaériáinkról és a' Várból olly tűz

özön

özön származa, hogy az ellenség halgatásra kényszerítették. — Juliusnak 2-dikán az ellenség mintegy 800 katona munkásainkra ütven, azokra keményen tüzelnek vala, hol a' miéink, noha különös vitézséggel állának - is ellent, még - is közzüllök 3 elesének, 7-en sebet kapának, és ketten nem tudatik hová lettenek, és a' munka ekkor nem sokra terjede. Étzakának idején a' leg-nagyobb mazsarakból hányatnak vala Berbirbe a' tüzes göllyóbi-fok, tüzes koszorúk és bombik a' Városba, hogy a' mi munkásaink többre mehessenek.

Az Erdélyi Tábornak fő Vezére által Juliusnak 1-ső napján az a' Tudósítás tétetett, hogy itt, valamint a' *Vulkáni*, ugy a' *Fogarasi* erdőben ellenséges Sergek mutogatják vala magokat, de minden tsetépaté nélkül megint el-tüntenek. A' *Vulkáni* Palszusra mintegy 600 lovas Törökök jöttenek vala egészzen az első bé-vagott szélekig, és itt a' vágott fák megé gyültenek vala tsamóba: Ezeknek Obester *Krai* 100 Szabad-sergefekkel és egynéhány Húzárokkal vizsgálásokra menven, látja vala, hogy, hogy az ellenség magát nagy siettséggel visszavonja. — A' *Fogarasi* erdőkön, mintegy 2000-ből álló ellenség egészzen *Skerifora* hegyéig jött vala; de midön a' mi népünk ezeknek elejekbe ment volna, alig láták-meg, leg-ottan nagy siettséggel térének vissza. — Ezután Májor *Binszfeld* alatt egy Sqvadrán Székely Húzáár és 2 Osztály gyalag *Orátyitól* fogva egészzen *Rukurig* küldeték szágodazó vigyázatra; a' kik tsak nyomát sem lát-

ták soholt az ellenségnek. *Eddig a' Hadi-Tanárs. hoz jött Tudósítások. (**)*

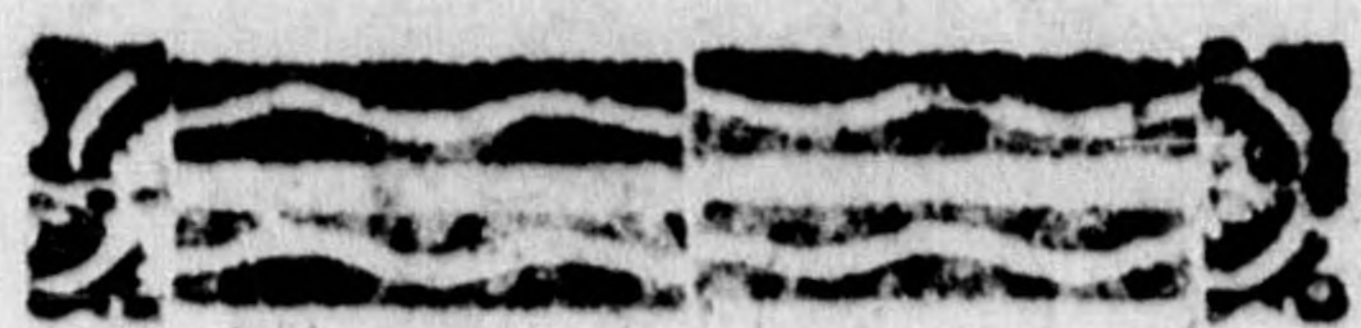
Elegyes Tudósítások.

Tegnap előtt 3 Kurir, tegnap kettő, és a' m. Atzaka-is egy érkezék-meg Bétsbe, mely utólsóról azt beszéllek, hogy a' *Bender* meg-vételének híret hozta volna; de mi még ezt nem egészen hiszszük — azonban

Hogy *Berbirben* már csak egy ép ház se legyen, mellyen a' *Laudon* tüze és ágyu-gollyóbiltsai tsorbát ne-ejtettenek volna, azt bizonyosnak erősítik. A' mái napon érkezett különös Levelek ugy beszéllenek, hogy *B. Laudon* a' *Berbiri* Törököknek szörnyü nyakasságokat látván, melyszerint már kétszeri *Berbirre* való (*Sturm*) rohonásának kemény ellent-állottanak, tartván attól, nehogy a' segítségnek véghetetlen sokosága meg érkezvén, ennek megvétele még annak terhelebb legyen, a' folyó-vizet egy felől meg-állította, meg-dugta, és ki-önteni kényszerítette, mely által az ellenség földjének azt a' környéket, mellyen a' segítség el-jöhetne 15 mértföldnyire vízbe borította. — Innen még a' héten nagy hirt hallunk. Azonban a' *Firhang* alá tekintgető Politikusok azt itélik, hogy nekünk az idén-is egy tettetős tsendes hadakozásunk léssen — a' Télen pedig egy kivánt békelségünk — az idő 3 hónap alatt bizonyosobban szól a' dologhoz — addig-is

Bétsben a' Leopold Városban látjuk, hogy egy-
 néhány ugy nevezett *Politzáj* katona jó kereltül a'
 hidon, és mindeniknek egy egy 12 — 13 esztendő-
 sű gyerek van a' kezén, és kézen fogva vezetik
 őket-bé a' Városba. Tudakozzuk mi az oka? 's
 mondják, hogy ezeket mind Siposnak és Dobosnak
 gyűjtik-öszve; 's ekkor tudók-meg, hogy már egy
 betitől fogva vagy 200 illyetén fiakat a' Kuglizó-
 kertekből, hól ezek kugli-rakással élnek vala, ösz-
 ve-gyűjtettének. — A' Bétsi ugy nevezett *Deárium*
 a' Töröknek Bánátba való bé-ütését, mellyet a'
Kurirral edgyütt ki-trombitált vala, vizsgálta-vonta.

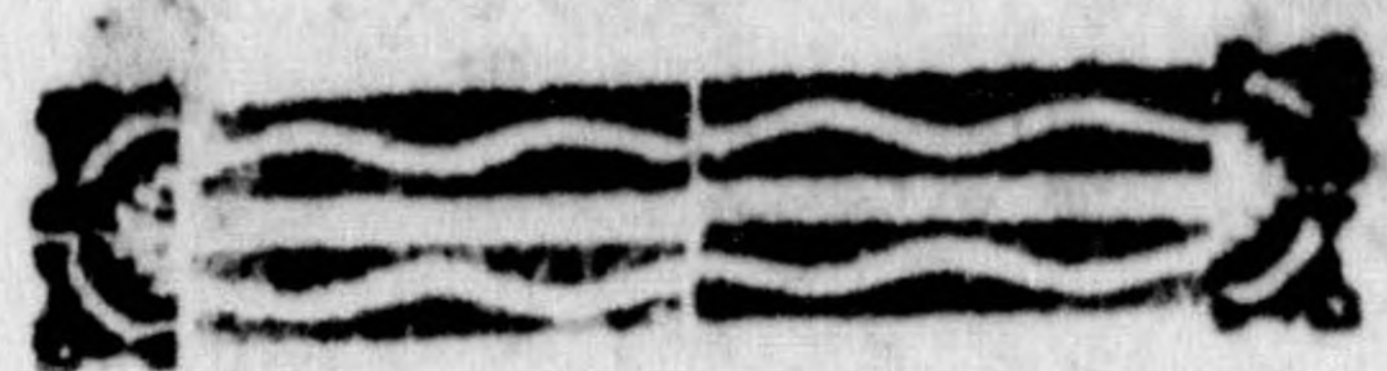
Minden külső és belső Levelek igaznak írják
 ezt; és Horváth-országból-is ezen ritka történetről
 így tudósítottunk: „A' *Grakházi Plébánus Vicentz*
Guibellik, a' maga kérésére azt nyerte-meg *Feldm.*
Báró Laudontól, hogy a' maga *Ecclésiájából* és a'
 szomszéd Helységébéli lakasokból egynéhány 100 fő-
 ből álló Szabad-sereget állithassan-fel, hogy az ő
 általa javasolt dologhoz foghassan. Minthogy ezen
 valóságos derék Plébánus Ur nem tsak a' maga né-
 pétől, hanem a' szomszédbéliektől-is nagyon ked-
 veltetik, tsak rövid napok alatt 300 főből álló
 Szabad-sereget gyűjt-öszve, a' kiktől ő kifirtetvén,
 egynéhány Tisztekkal edgyütt *Juniusnak* 20-dikán
 bé üt a' Török-földre, 4000 Ketskét és Júhat, 100
 Ökröt és 40 lovat által-hajt olly szerentséfen, hogy
 tsak egy emberét sem vesztette-el, hanem az ő em-
 berei 7 Törököt le vágtnak, 3-mat el-fogtnak, és
 vizsgálta-jövet egy *Tzernilug* nevű Török falut egész-
 szen öszve-égetett. — Ezen Plébánus Ur *Boszniában*

Livnóban született Török nemzetére, ki a' maga ifjuságának idején Hazájából ki-üldöztetvén, a' szerentsés Egek *Likába* hozták, hól már ma, mint Pap a' Töröket rettentí.

A' Veientzéből jött közelebbi Levelekből olvasuk, hogy a' Porta a' *Skutari* Basának eddig tett nyakalságáért nem tsak meg-engedett, hanem azt *Independesé* tenni következendő fel-tételek alatt méltoztatott : u. m. 1.) Ha a' Portának háboruja vagon, ekkor a' *Skutari* Basa tartozik 30-ezerez magával a' Portának segittségül lenni, és annak eszten-dönként 3 millio Piástert fizetni, békességben pedig 2 millio. 2.) A' Konstantzinápolyi Kereskedőknek szabad lészzen az Albániai Ki-kötő helyekbe mindenkor szabadon bé-menni, kereskedni, és azoknak tartozik a' *Skutari* Basa minden környül-állásokban óltalmúl lenni.

Az Ismailnál fekvő Török Tábortól érkezett Konstantzinápolyba egy Török Generális, kit a' Porta maga hivata visszsa, mint olyan Férfit, ki a' *Kubáni* és *Georgiai* Nemzetet 's Tartományt jól esmérvén, mint most, a' midön a' *Georgiaiak* az Orosz Udvertól el-pártolván, az ő előbbeni örökös Urakhoz a' Portához visszsa-állottanak : ezekkel az Oroszok ellen, mint született Tatár és nagy Férfi, vitézül tudna hadakozni.

F. Királyi Rendelések.

A' mi Felséges Urunknak különös Atyai indulatjából tettzet az eddig alkalmatlan helyyeken lévő Oskolákra és Tanitokra nézve, következőképpen rendelni:

1.) Hogy a' *Pesti* Univerfitás az öt nevezetesebb Akadémiákkal egyben, u. m. a' Pozsonyi, Kalsai, Péts, Nagy-Váradí és Zagrábia Académiák ezutánra is ezen meg-nevezett helyyeken és eddig való fizetésekben maradjanak.

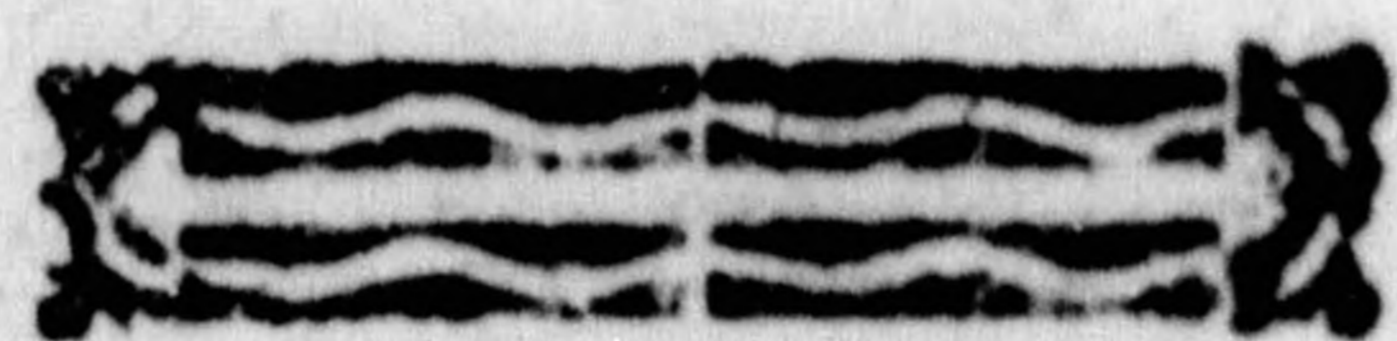
2.) Azon öt fő *Gymnásiumok* pedig ezen meg-nevezett öt Académiáknak helyyein és Buda Várában légyenek, meg-hagyatván eddig való fizetések mellett. Ellenben pedig az eddig való Nagyszombati, Györ, Mosoni és Ungvári fő *Gymnásiumok* ezen jövő Septembernek első napjától fogva *reducáltnak* az ötödik pontban bővebben meg-nevezteendő *Gymnásiumok* állapottyára, ugy mindazonáltal, hogy ezen személlyeknek még előbbeni fizetések meg-hagyatik.

3.) A' mely *Gymnásiumok* eddig tsak a' három Gramaticális Classifokat tanitatták, minthogy tsak annyiban vóltanak szükségesek: a' mennyiben egy átallyában szükséges vólt a' Deák nyelv a' Törvényes dolgok folytatásában, mely ma el-töröltetvén, tsak annyiban szükségesek, hogy a' főbb Tudományokra útat nyissanak; erre nézve a' Körmötzi, *Rosenbergi* Sillei, Miskoltzi, Debretzeni, N. Bányai Steinmanger Jászberini, és azon Tokajról, Sátoralya-Udvarhelyre és Therésiánapolyból, Neufolyban által

tétetendő Pedagógiumak a' következő 1789 Os-
kolai elztendőre közönséges Gymnásiumokká tétet-
tetnek, bővítvén a' 3 Grammaticalis Classifokat a' 3
Humanitatis Classifokkal.

4.) Ily rendes *Gymnásiumok* e' következő
helyeken lésznek. t. i. A' Polonyi Tudományi-kör-
nyékben Nagyszombatban, Besztertzebányán, Ketske-
méten, Kalatsán, Nyitrán, Pellen, Privitzben, Sel-
metzen, Trentsiben, Vátzon, Rolenbergen, Kör-
mötzön, Silleiben, és Elztergomban. A' Pétsi Tu-
dományi-környékben, Székes-fejérváron, Veszprim-
ben, Kanisán, Kesztyben, Közegen, Steinman-
gerben, Sopronban, Ujj-Palankán, Futában és Ko-
máromban. A' Nagy-Váradi Tudományi-környék-
ben. Aradon, Nagy-Károlyban, Szegeden, Szige-
ten, Temesváron, Debretzenben, és Nagy-Bányán.
A' Zágrábiai Tudományi-környékben. Kis-Váradon,
Poségán, Eszeken, és Fiumiban. — Rendeltetnek
pedig a' Satorallya-Udvarhelyi Gymnásium gond-
viseletére a' Tokajról által tétetendő Piáristák. A'
Temesvári Gymnásiumhoz a' Szent *Annai* Piáristák.
Egészszén meg-szünnék pedig e' következő Os-
kolai elztendőre e' következő Gymnásiumok. t. i.
A' Polonyi Tudományi-kerületben lévő Szent Györ-
gyi Pedagógium, a' Győr - Vármegyében lévő
Magyar Ó - Vári Pedagógium mind az eddig va-
ló tanulóknak kevés számára egyéb aránt - is néz-
ve, közél lévén ezen helyekhez más Gymná-
siumok. Nem külömben az Arad - Vármegyé-
ben lévő Szent *Annai* Gymnásium, a' melly eddig
a' Piáristáktól tanitatott, és a' Zemplin - Vármegyé-
ben

ben lévő Tokai Pedagogium egészen el-töröltetnek. Ugy az Egerből Gyöngyösre által-tétetendő *Politica* és *Juridica* tanítás mostanról el-fog maradni, és miuthogy Gyöngyösön eddig-is kevés vólt a' tanulóknak száma ezen Pedagogium-is e' következő elztendőre megszünik, ugy mindazonáltal, hogy ennek vissza-állítására ezutánra reménység adásék. Az Eperjesi Gymnásium e' következő Oskolai elztendőre el-töröltetik, minthogy ezen helyen mind a' Sáros-Vármegyei Itélő-szék, mind pedig a' Districtuális Tábla ott vagyon, oly feltétellel mindazonáltal, hogy mihelylest a' környül-állások meg-engedik ismét fel-állittathasék.

5.) Mint azokban a' Gymnásiumokban, a' melyek a' negyedik pontban meg neveztettenek, annyiban a' mennyiben szerzetes Papoktól nem igazgattatnak, a' fizetés hasonló lesz más örökös Országainkhoz képest fő Várasunkat kivévén. Ugyanis a' Helytartó igazgatónak fizetése lesz 500 for. a' két Humanitatis Classis Tanítójának edgyikének 450 fo. az utolsó Grammatica Classis Tanítójának 350 for.. E' mellett semmi külömbbség nem tétetik itt e' Világi és Szerzeti Tanítók között, ha ezek magok szerzeteken kívül vagynak. Hogy ha pedig még a' szerzeti rendben vagynak, és Helytartó igazgatókká tétettettek, fizetések lesz 300 for. a' Humanitatis Classisban 250 for. a' Grammatica Classisban 200 for. és ezen sinor-mérték fog a' következő 1789 Oskolai elztendőben bé-vétetni. Az el-töröltetett Gymnásiumokban vólt Tanítóknak elztendei *Penzsio* fog rendeltetni. 6.) A' fizetés nélkül való szerzeteseknek a' kik vagy Tanítók, vagy

Hely.

Helytartó-igazgatók olyan Gymnásiumoknál, melyek Klastromoknak helyyén lévén erre-való gondviselés-is kötelefségeken áll, mellynek állapottya az említett öt pontokra éppen nem tartazik, az ilyeneknek jutalmaztatásokra, és a' szükséges költségekneknek ki-szolgáltatásokra a' közelebbről jövő Oskolai esztendőre, a' Helytartó-igazgatónak 100 for. a' Humanitatis és Grammatica Classis Tanítóinak 50 for. a' Tudományos Classából kegyelmesen jutalomúl rendeltetik. Azon Helytartó-igazgatóknak pedig a' kiknek eddig is a' Tudományos Classából 200 for. fizetések vólt, azoknak ezt tovább-is megtartani engedtetik belé számláltatván ezen mostan rendeltetett 100 for. és így ez által a' szerzetesi rendből való Tanítóknak -is nagy könnyebbség nyujtattatik; minthogy az apróbb költségek, melyet eddig a' Klastromoktól kéntelenitettének vala kérni, ki-szolgáltatnak. Ezen kegyelmes rendelkezése által kivánta Felséges Urunk az ifjuságnak tanittatását könnyebbiteni, bizonyos fizetéseket rendelvén az Ifjuság körül forgalódó Tanítóknak. Melly parantsolattyát ő Felségének mint egy közönséges sinor-mértékül, nevezetesen a' Gymnásiumokká emeltetett Pedagogiumokra nézve, kivántuk közönségesé tenni, hogy ezáltal az Atyáknak hirré adassék; hogy Gyermekük azon helyyeken holott eddig tsak a' Grammatica Classis tanúlták ezutánra a' Humanitatis Classis-is tanulhatták. Költ Budán Juniusnak 24-dik napján 1789.